

HANDLÄGGARE/ENHET
Arbetslivsmyndigheten
Claes-Mikael Jonsson/CA

DATUM
20100923

DIARIENUMMER
20100354

ERT DATUM
20100714

ER REFERENS
N2010/4944/MK

Näringsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Utländsk näringsverksamhet i Sverige En översyn av lagstiftningen om utländska filialer, SOU 2010:46

LO har getts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad promemoria och vill anföra följande.

- LO anser att utländska tjänsteföretag ska ha en representant på plats i Sverige med behörighet att förhandla om och ingå kollektivavtal med behörigt fackförbund.
- LO har inga invändningar mot utredarens förslag att införa krav på representant i utstationeringslagen, detta skulle även kunna regleras i en separat lagstiftning.
- LO stödjer den av filiallagsutredningen föreslagna anmälningsplikten, liksom förslaget om undantag för företag utan anställda som ska vistas i Sverige i mindre än sex månader.
- LO delar utredarens mening att det idag inte föreligger några hinder för att ställa krav på en behörig representant. Liknande lagstiftning finns redan i Finland och Danmark. Det är nu upp till den svenska lagstiftaren att skapa förutsättningarna för den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det är inte ett juridiskt utan politiskt beslut.

Bakgrund

Vid årsskiftet 09/10 infördes EUs tjänstedirektiv i den svenska lagstiftningen bland annat förändrades regleringen för utländska filialer. Kravet i 2 § 2 st i filiallagen (1992:160) om att utländska näringsidkare i Sverige ska ha en i landet bosatt företrädare togs bort inom ESS-området med motiveringen att det var ett otillåtet krav vid etablering. Ett undantag infördes från kravet i förordningen om utländska filialer, 2 § 3 st, på filial för utländska företag som endast bedriver tillfällig näringsverksamhet i Sverige och är etablerade i ett annat land inom ESS-området. Regeringen

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

motiverade förändringarna med att ett krav på etablering av en filial för utländska företag i Sverige skulle strida mot den fria rörligheten för tjänster.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter tar gemensamt ansvar för att reglera löner och arbetsvillkor. En arbetstagare som arbetar i Sverige utan kollektivavtal riskerar därför att få sämre villkor och ett sämre skydd än övriga arbetstagare. Därför är det av yttersta vikt att det finns regler som kontrollerar att utländska företag har en representant närvarande i Sverige och att denna representant har mandat att förhandla om och ingå kollektivavtal. Det är LOs uppfattning att arbetsvilkoren i värdlandet är de som ska gälla och i Sverige regleras dessa i kollektivavtal – med andra ord behöver det finnas en arbetsgivarrepresentant på plats i Sverige som kan förhandla med facket.

I LO, TCO och Sacos gemensamma remissyttrande över Ds 2008:75 angående förändring av förordningen (1992:308) om utländska filialer m.m. motsatte sig organisationerna de nu genomförda förändringarna i filiallagen med hänvisning till att de skulle försvåra den fackliga verksamheten. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att det finns en representant från arbetsgivarsidan som facket kan förhandla med.

Detta förhållande lyfts också fram av utredaren som konstaterar att *”Filiallagens krav på registrering har vidare gjort det möjligt för arbetstagarorganisationer att identifiera och komma i kontakt med utländska arbetsgivare, även om filiallagen inte utformades för detta syfte”* (SOU 2010:46 sid. 134). Det finns alltså ett behov av att ersätta de borttagna reglerna med en ny reglering för att säkerställa att den svenska arbetsmarknadsmodellen fungerar.

De fackliga organisationerna föreslog i remissyttrande över Ds 2008:75 följande skrivning angående bestämmelser om behörig representant:

Företag etablerat i utlandet eller näringsidkare bosatt utomlands ska under den tid som företaget eller näringsidkaren bedriver näringsverksamhet i Sverige till registreringsmyndigheten anmäla en representant med adress i Sverige som har behörighet att företräda företaget eller näringsidkaren och att företa de rättshandlingar som verksamheten i Sverige kräver. Detsamma gäller företag etablerat i Sverige vars företrädare är bosatta utomlands.

På uppdrag av regeringen tillsattes en utredning, Filiallagsutredningen - SOU 2010:46, som en översyn av den nya lagstiftningen om utländska filialer m.m. Ett av de huvudsakliga syftena med utredningen var att se över

om det var möjligt att införa ett krav på representant i enlighet med förslaget från de fackliga centralorganisationerna.

Filiallagsutredningen rekommenderar nu att näringsverksamhet som bedrivs i Sverige av företag som är etablerade utanför landet eller av enskilda näringsidkare som inte är bosatta i landet ska anmälas till Bolagsverket. Utredningen rekommenderar också att anmälan ska vara enkel och förslagsvis kunna genomföras på Internet. På detta sätt kan anmälningsplikten inte anses som en börda för näringsidkaren eller som diskriminerande mot utländska näringsidkare. Undantag från denna anmälningsplikt, bör enligt utredningen, gälla för den verksamhet som inte kommer att pågå mer än sex månader och inte bedrivs av här i landet anställd personal. Är personalen anställd i Sverige ska en kontaktperson med adress i Sverige anmälas till Bolagsverket om verksamheten pågår mer än 8 dagar. Det bör dock inte ställas krav på en i Sverige boende företrädare eller ombud i filiallagen. Om det kommer anses nödvändigt med ytterligare krav utöver de som föreslagits i utredningen angående anmälan och krav på kontaktperson bör detta införas i utstationeringslagen. Utredningen menar att det föreslagna står i proportion till sitt syfte och till ett allmänintresse. Därför kan anmälningsplikten motiveras.

LOs synpunkter

I linje med filiallagsutredningen anser LO att det idag inte finns några gemenskapsrättsliga hinder för att ställa krav på en behörig representant i Sverige. LO anser inte att regleringen om behörig representant nödvändigtvis bör införas i just filiallagen utan det kan ske i annan lagstiftning, exempelvis i utstationeringslagen. Det kan även vara lämpligt att överväga huruvida en ny lag bör upprättas.

Ansvarig registreringsmyndighet är Bolagsverket och det ska vara tillräckligt att anmälan om representant görs då verksamheten i Sverige påbörjas. LO stödjer även detta och har inget att erinra mot, filiallagsutredningens föreslagna undantag från anmälningsplikt för företag utan anställda som är i Sverige i mindre än sex månader.

Representanten behöver inte vara anställd av företaget eller näringsidkaren och inte heller vara bosatt i Sverige. Däremot ska representanten ha en arbetsplats i Sverige där vederbörande normalt kan nås.

Bestämmelsen träffar även företag med ett säte i Sverige och näringsidkare som är svenska medborgare. Det är därmed inget krav som är diskriminerande på grund av nationalitet eller platsen för ett företags säte. Det utgör inte heller något otillåtet krav enligt artikel 14 och ska inte heller utvärderas

enligt artikel 15. Kravet är därmed förenligt med direktivets artiklar om etableringsfrihet.

I Lavaldomen har EG-domstolen påpekat att alla medlemsstater är på nationell nivå berättigade att välja ett annat system än de som uttryckligen anges i utstationeringsdirektivet för att fastställa arbets- och anställningsvillkor. Således strider det inte mot EG-rätt att genom civilrättsliga kollektivavtal bestämma anställningsvillkor. Detta har också vid flera tillfällen upprepats av EU-kommissionen.

Lagstiftaren kan med andra ord använda sig av den svenska kollektivavtalsmodellen för att implementera utstationeringsdirektivet. I sammanhanget vill LO även erinra om det förhållande som lyfts fram i filiallagsutredningen. Tjänstedirektivet avser inte utstationeringssituationer. Enligt 3:1, tjänstedirektivet, har utstationeringsdirektivet företräde framför tjänstedirektivet. I utredningen skrivs att *”det med fog kan hävdas att den svenska modellen förutsätter att det vid utstationering alltid finns en förhandlingsbehörig person på plats i Sverige”* (SOU 2010:46 sid. 152).

LO anser att en behörig representant är en förutsättning för att garantera de utstationerade arbetstagarna de löner och arbetsvillkor som följer av utstationeringsdirektivet. Det yttersta ansvaret för löne- och anställningsvillkor har i Sverige överlåtits till arbetsmarknadens parter. Ska de fackliga organisationerna lyckas med sin uppgift krävs en behörig representant. Utan krav på behörig representant lever Sverige inte upp till de skyldigheter som följer av utstationeringsdirektivet i detta avseende.

Detta är också ett tydligt brott mot Sveriges förpliktelser mot ILO. Sverige har tvärtom förbundit sig att underlätta och skapa bättre förutsättningar för kollektivavtalsförhandlingar. Borttagandet av krav på behörig representant är ett tydligt brott mot ILOs konventioner 98 (art. 4) och 154.

LO anser att det är viktigt att frågan om registrering av behörig representant kan lösas inom kort. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att kollektivavtal får genomslag i verkligheten och det kan endast ske om fackliga förhandlingar mellan svenska arbetstagarorganisationer och behöriga företrädare för utländska arbetsgivare möjliggörs.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Claes-Mikael Jonsson